WYROK TRYBUNAŁU (druga izba)

z dnia 20 października 2011 r. *

W sprawie C-225/10

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Sozialgericht Nürnberg (Niemcy) postanowieniem z dnia 26 kwietnia 2010 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 10 maja 2010 r., w postępowaniu:

Juan Pérez García,

José Arias Neira,

Fernando Barrera Castro,

Dolores Verdún Espinosa, działająca w charakterze następczyni prawnej José Bernala Fernándeza,

przeciwko

Familienkasse Nürnberg,

* Język postępowania: niemiecki.

TRYBUNAŁ (druga izba),

w składzie: J.N. Cunha Rodrigues, prezes izby, U. Lõhmus, A. Rosas, A. Ó Caoimh (sprawozdawca) i A. Arabadjiev, sędziowie,

rzecznik generalny: P. Mengozzi,
sekretarz: C. Strömholm, administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 14 kwietnia 2011 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

— w imieniu F. Barrery Castra przez A. Gonzáleza Maeztu, kierownika sekcji w konsulacie Hiszpanii we Frankfurcie nad Menem,

— w imieniu rządu niemieckiego przez N. Grafa Vitzthuma, działającego w charakterze pełnomocnika,

— w imieniu rządu hiszpańskiego przez B. Plazę Cruz oraz S. Centeno Huertę, działające w charakterze pełnomocników,

— w imieniu Komisji Europejskiej przez V. Kreuschitza, działającego w charakterze pełnomocnika,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 9 czerwca 2011 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 77 i 78 rozporządzenia Rady (EWG) nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych i ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie, w brzmieniu zmienionym i uaktualnionym rozporządzeniem Rady (WE) nr 118/97 z dnia 2 grudnia 1996 r. (Dz.U. 1997, L 28, s. 1), zmienionym rozporządzeniem (WE) nr 1992/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. (Dz.U. L 392, s. 1) (zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1408/71").

2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy J. Pérezem Garcíą, J. Ariasem Neirą i F. Barrerą Castrem oraz D. Verdún Espinosą, będącą następczynią prawną J. Bernala Fernándeza, a Familienkasse Nürnberg (kasą świadczeń rodzinnych w Norymberdze) w przedmiocie odmowy przyznania przez tę kasę na rzecz skarżących świadczeń na dzieci pozostające na utrzymaniu z tytułu niepełnosprawności ich pełnoletnich dzieci.

Ramy prawne

Uregulowania Unii

3 Artykuł 1 lit. u) rozporządzenia nr 1408/71 stanowi, że dla celów stosowania tego rozporządzenia:

„i) określenie »świadczenia rodzinne« oznacza wszelkie świadczenia rzeczowe lub pieniężne wyrównujące koszty utrzymania rodziny zgodnie z ustawodawstwem określonym w art. 4 ust. 1 lit. h), z wyłączeniem specjalnych zasiłków porodowych lub zasiłków z tytułu przysposobienia, określonych w załączniku II;

ii) określenie »zasiłki rodzinne« oznacza okresowe świadczenia pieniężne przyznawane wyłącznie w zależności od liczby oraz, w danym przypadku, od wieku członków rodziny".

4 Zgodnie z art. 4 ust. 1 lit. h) wspomnianego rozporządzenia stosuje się ono do „wszystkich ustawodawstw odnoszących się do działów zabezpieczenia społecznego, które dotyczą […] świadczeń rodzinnych".

5 Zgodnie z art. 10a ust. 1 rozporządzenia nr 1408/71 przepisów jego tytułu III nie stosuje się do specjalnych świadczeń pieniężnych o charakterze nieskładkowym. Osoby, wobec których stosuje się wspomniane rozporządzenie, otrzymują te świadczenia wyłącznie na terytorium państwa członkowskiego, w którym zamieszkują, oraz zgodnie z ustawodawstwem tego państwa, pod warunkiem że świadczenia te są wymienione w załączniku IIa.

6 Załącznik IIa do rozporządzenia nr 1408/71, zatytułowany „Specjalne świadczenia pieniężne o charakterze nieskładkowym", zawiera w sekcji „H. HISZPANIA" następujące informacje:

„a) gwarancja dochodu minimalnego [Ley 13/1982 de Integración Social de los Minusválidos (ustawa nr 13/82 z dnia 7 kwietnia 1982 r. o integracji społecznej osób niepełnosprawnych) (BOE nr 103 z dnia 30 kwietnia 1982 r., s. 11106)];

[…]

c) nieskładkowe renty inwalidzkie i emerytury określone w art. 38 ust. 1 Real Decreto Legislativo 1/1994 por el que se aprueba el texto refundido de la Ley General de Seguridad Social [jednolitego tekstu ustawy powszechnej w sprawie zabezpieczenia społecznego, zatwierdzonej przez królewski dekret ustawodawczy nr 1/1994 z dnia 20 czerwca 1994 r. (BOE nr 154 z dnia 29 czerwca 1994 r., s. 20658)].

[…]".

7 Tytuł III rozporządzenia nr 1408/71, jak wynika z jego nagłówka, obejmuje przepisy szczególne dotyczące różnych grup świadczeń.

8 Zawarty w rozdziale 7, zatytułowanym „Świadczenia rodzinne", art. 76 rozporządzenia nr 1408/71, zatytułowany „Zasady pierwszeństwa w przypadku zbiegu praw do świadczeń rodzinnych zgodnie z ustawodawstwem państwa właściwego i zgodnie z ustawodawstwem państwa członkowskiego miejsca zamieszkania członków rodziny", brzmi następująco:

„1. W przypadku gdy w tym samym okresie, dla tego samego członka rodziny i z tytułu wykonywania działalności zawodowej, świadczenia rodzinne są przewidziane w ustawodawstwie państwa członkowskiego, na którego terytorium zamieszkują

członkowie rodziny, prawo do świadczeń rodzinnych należnych zgodnie z ustawodawstwem innego państwa członkowskiego, w danym wypadku na podstawie art. 73 lub 74, jest zawieszane do wysokości przewidzianej w ustawodawstwie pierwszego państwa członkowskiego.

2. Jeżeli wniosek o świadczenia nie jest złożony w państwie członkowskim, na którego terytorium zamieszkują członkowie rodziny, instytucja właściwa innego państwa członkowskiego może stosować przepisy ust. 1 tak, jakby świadczenia były przyznane w pierwszym państwie członkowskim".

9 Zawarty w tym samym tytule III rozdział 8, zatytułowany „Świadczenia dla [na] dzieci pozostając[e] na utrzymaniu emerytów lub rencistów oraz dla sierot", obejmuje art. 77 o następującym brzmieniu:

„1. Określenie »świadczenia« w rozumieniu niniejszego artykułu oznacza zasiłki rodzinne przewidziane dla osób otrzymujących emerytury, renty inwalidzkie, renty z tytułu wypadku przy pracy lub z tytułu choroby zawodowej, jak i podwyżki lub dodatki do emerytur lub rent na dzieci emeryta lub rencisty, z wyjątkiem dodatków przyznawanych z tytułu systemów ubezpieczenia w razie wypadków przy pracy lub chorób zawodowych.

2. Świadczenia przyznawane są zgodnie z niżej podanymi zasadami, niezależnie od tego, na terytorium którego państwa członkowskiego zamieszkuje emeryt bądź rencista lub zamieszkują jego dzieci:

a) emerytowi lub renciście, któremu świadczenie przysługuje na podstawie ustawodawstwa tylko jednego państwa członkowskiego, zgodnie z ustawodawstwem państwa właściwego do celów przyznania emerytury lub renty;

b) emerytowi lub renciście, któremu świadczenie przysługuje na podstawie ustawodawstw kilku państw członkowskich:

i) zgodnie z ustawodawstwem państwa, na którego terytorium zamieszkuje emeryt lub rencista, jeżeli prawo do jednego ze świadczeń określonych w ust. 1 przysługuje na podstawie ustawodawstwa tego państwa, uwzględniając w odpowiednim przypadku, przepisy art. 79 ust. 1 lit. a)

[…]".

10 Również figurujący w rozdziale 8 art. 78 rozporządzenia nr 1408/71, zatytułowany „Sieroty", stanowi:

„1. »Świadczeniami« w znaczeniu niniejszego artykułu są zasiłki rodzinne i w odpowiednim przypadku uzupełniające lub specjalne zasiłki dla sierot.

2. Świadczenia dla sierot przyznawane są zgodnie z niżej podanymi zasadami, niezależnie od tego, na terytorium którego państwa członkowskiego zamieszkuje sierota lub osoba fizyczna bądź prawna, która rzeczywiście ją utrzymuje:

a) dla sieroty po zmarłym pracowniku najemnym lub osobie prowadzącej działalność na własny rachunek, którzy podlegali ustawodawstwu jednego państwa członkowskiego, zgodnie z ustawodawstwem tego państwa;

b) dla sieroty po zmarłym pracowniku najemnym lub osobie prowadzącej działalność na własny rachunek, którzy podlegali ustawodawstwu kilku państw członkowskich:

i) zgodnie z ustawodawstwem tego państwa członkowskiego, na którego terytorium zamieszkuje sierota, jeżeli prawo do jednego ze świadczeń określonych w ust. 1 przysługuje na podstawie ustawodawstwa tego państwa, z uwzględnieniem, w odpowiednim przypadku, przepisów art. 79 ust. 1 lit. a);

[…]".

11 Zgodnie z art. 5 rozporządzenia nr 1408/71 „państwa członkowskie wskazują […] świadczenia określone w art. 77 i 78 w oświadczeniach notyfikowanych i opublikowanych […]".

12 W oświadczeniu złożonym na podstawie wspomnianego art. 5 (Dz.U. 2003, C 210, s. 1) Republika Federalna Niemiec wskazała, iż świadczenia wypłacane na dzieci emerytów i rencistów w oparciu o Bundeskindergeldgesetz (ustawę o świadczeniach na dzieci pozostające na utrzymaniu) z dnia 31 stycznia 1994 r. (BGBl. 1994 I, s. 169), w wersji znajdującej zastosowanie w sprawie zawisłej przed sądem krajowym (zwaną dalej „BKGG"), są zasiłkami rodzinnymi, o których mowa w art. 77 i 78 rozporządzenia nr 1408/71.

13 W oświadczeniu złożonym na tej samej podstawie (Dz.U. 2005, C 79, s. 9) Królestwo Hiszpanii oznajmiło, iż zakresem wspomnianych przepisów objęte są świadczenia rodzinne i świadczenia dla sierot przewidziane w dekrecie ustawodawczym nr 1/1994.

Uregulowania krajowe

Przepisy niemieckie

14 BKGG, w brzmieniu opublikowanym w dniu 28 stycznia 2009 r. (BGBl. 2009 I, s. 142) przyznaje emerytom i rencistom prawo do zasiłków na dzieci pozostające na utrzymaniu aż do ukończenia przez nie 18 roku życia, tudzież w określonych okolicznościach 25 roku życia (zwanych dalej „niemieckim świadczeniem na dzieci pozostające na utrzymaniu"). W odniesieniu do dzieci niepełnosprawnych, które nie są w stanie zapewnić sobie utrzymania, BGKK stanowi, że zasiłek ten jest wypłacany niezależnie od wieku, jeżeli niepełnosprawność została stwierdzona przed ukończeniem 25 roku życia. Kwota zasiłku zależy od liczby dzieci pozostających na utrzymaniu.

Przepisy hiszpańskie

15 Zgodnie z postanowieniem odsyłającym niepełnosprawne dzieci, które ukończyły 18 rok życia mogą zwrócić się o przyznanie nieskładkowej renty inwalidzkiej w formie pomocy szczególnej w rozumieniu ustawy 13/1982 (zwanej dalej „hiszpańskim świadczeniem nieskładkowym dla osób niepełnosprawnych").

16 Ponadto dekret ustawodawczy nr 1/1994 przewiduje wypłacanie na rzecz zamieszkujących na terytorium państwa emerytów i rencistów zasiłku na każde dziecko pozostające na utrzymaniu i zamieszkujące w tym samym państwie, które nie ukończyło 18 roku życia, jeżeli dochód rodziny nie przekracza określonego progu i żadnemu z rodziców nie przysługuje prawo do świadczeń o tym samym charakterze objętych zakresem innego publicznego systemu zabezpieczenia społecznego (zwanego dalej „hiszpańskim świadczeniem na dzieci pozostające na utrzymaniu"). Świadczenie to

jest wypłacane przez całe życie na każde niepełnosprawne dziecko, którego stopień niepełnosprawności przekracza 65%, bez względu na jego wiek i bez stosowania kryterium dochodowego. W przypadku przekroczenia stopnia niepełnosprawności wynoszącego odpowiednio 33%, 65% i 75% następuje stosowne podwyższenie kwoty bazowej świadczenia. Jednakże w przypadku dziecka niepełnosprawnego świadczenie to nie jest przyznawane, jeżeli przysługuje mu analogiczne świadczenie przewidziane w innym publicznym systemie zabezpieczenia społecznego, „pomoc szczególna" na podstawie ustawy 13/1982 lub „renta inwalidzka o charakterze nieskładkowym", a osoba zainteresowana musi dokonać w tym względzie wyboru jednego ze świadczeń uznawanych za niedające się pogodzić.

Postępowania przed sądem krajowymi i pytania prejudycjalne

17 Z postanowienia odsyłającego wynika, że J. Pérez García, J. Arias Neira, F. Barrera Castro i J. Bernal Fernández, który zmarł w okresie gdy toczyło się postępowanie przed sądem krajowym, są obywatelami hiszpańskimi zamieszkałymi w Hiszpanii, którzy pracowali wcześniej w Niemczech jako pracownicy migrujący. Z tego tytułu każdemu z nich przysługuje lub przysługiwało prawo do emerytury lub renty inwalidzkiej zarówno w Hiszpanii, jak i w Niemczech, przy czym to ostatnie państwo przyznało im prawo do emerytury lub renty „wewnętrznej" wyłącznie na podstawie przepisów prawa niemieckiego. Ponadto każdy z nich jest lub był ojcem niepełnosprawnego dziecka, które ukończyło 18 rok życia. Zgodnie z postanowieniem odsyłającym z tytułu niepełnosprawności ich dzieci otrzymywali oni w Hiszpanii hiszpańskie świadczenie nieskładkowe dla osób niepełnosprawnych przewidziane w ustawie 13/1982, ale nie otrzymywali hiszpańskiego świadczenia na dzieci pozostające na utrzymaniu przewidzianego w dekrecie ustawodawczym nr 1/1994.

18 Decyzjami wydanymi w okresie między listopadem 2007 r. a czerwcem 2008 r. Familienkasse Nürnberg odpowiednio odmówiła wypłaty lub cofnęła wypłatę na rzecz J. Péreza Garcíi, J. Ariasa Neiry, F. Barrery Castro i J. Bernala Fernándeza niemieckiego świadczenia na dzieci pozostające na utrzymaniu z tego powodu, że co do zasady mają oni w Hiszpanii prawo do świadczeń rodzinnych w kwocie wyższej niż kwota odnośnego świadczenia wypłacanego w Niemczech oraz że w każdej chwili

mogą zwrócić się o przyznanie wspomnianych świadczeń. Zdaniem Familienkasse decydująca w tym względzie jest okoliczność, że hiszpańskie świadczenia rodzinne są należne, nawet jeśli w takim przypadku niepełnosprawne dziecko nie może pobierać hiszpańskiego świadczenia nieskładkowego dla osób niepełnosprawnych.

19 Ponieważ odwołanie od wspomnianych decyzji złożone przez J. Péreza Garcíę, J. Ariasa Neirę, F. Barrerę Castra i J. Bernala Fernándeza zostało oddalone, każdy z nich wniósł w zakresie go dotyczącym do Sozialgericht Nürnberg skargę mającą na celu zasądzenie wypłaty niemieckiego świadczenia na dzieci pozostające na utrzymaniu. Z tego względu że J. Bernal Fernández zmarł w dniu 20 kwietnia 2009 r., wdowa po nim, D. Verdún Espinosa kontynuuje dochodzenie roszczenia jako jego następczyni prawna.

20 W postanowieniu odsyłającym wspomniany sąd uznał, iż we wszystkich zawisłych przed nim sprawach prawo do hiszpańskich świadczeń na dzieci pozostające na utrzymaniu „przysługuje" w rozumieniu art. 77 ust. 2 lit. b) ppkt i) oraz art. 78 ust. 2 lit. b) ppkt i) rozporządzenia nr 1408/71, ponieważ przesłanki prawne przyznania tych świadczeń zostały spełnione. W efekcie, z tego względu, że prawo do tych świadczeń jest wykluczone tylko wtedy, gdy rodzice niepełnosprawnego dziecka skorzystali z możliwości wyboru przewidzianej w prawie hiszpańskim, wspomniany sąd skłania się do przyjęcia, że pobieranie hiszpańskiego świadczenia nieskładkowego dla osób niepełnosprawnych uniemożliwia zainteresowanym ubieganie się o niemieckie świadczenie na dzieci pozostające na utrzymaniu względem państwa członkowskiego, które – nie będąc państwem miejsca zamieszkania – ma jedynie uzupełniającą właściwość na podstawie wyżej wymienionych przepisów.

21 Zdaniem sądu krajowego nie wynika z tego naruszenie swobody przemieszczania się pracowników migrujących. Jeżeli bowiem osoba uprawniona do emerytury hiszpańskiej i emerytury niemieckiej przenosi swoje miejsce zamieszkania z Niemiec do Hiszpanii, to traci co prawda prawo do niemieckiego świadczenia na dzieci pozostające na utrzymaniu, którego uzyskanie w oparciu o przepisy byłego państwa członkowskiego miejsca zamieszkania umożliwiał jej art. 77 ust. 2 lit. b) ppkt i) rozporządzenia nr 1408/71, ale na podstawie tego samego przepisu uzyskuje prawo do świadczeń na dzieci pozostające na utrzymaniu, w wyższej wysokości, w nowym państwie

członkowskim miejsca zamieszkania. Taki sam będzie rezultat w przypadku art. 78 ust. 2 lit. b) ppkt i) wspomnianego rozporządzenia.

22 Sąd krajowy uważa jednak, iż prawo do niemieckiego świadczenia na dzieci pozostające na utrzymaniu może zostać przyznane w kwocie odpowiadającej różnicy między rozpatrywanymi świadczeniami, jeżeli niepełnosprawne dziecko, które pobiera hiszpańskie świadczenie nieskładkowe dla osób niepełnosprawnych, nie jest lub przestało być uważane w Hiszpanii za osobę pozostającą na utrzymaniu. Taka sytuacja miałaby na przykład miejsce, gdyby niepełnosprawne dziecko trwale rozstało się z rodzicami, by przenieść się do własnego mieszkania lub do mieszkania chronionego. W istocie w takim przypadku nie istniałaby możliwość wyboru między hiszpańskim świadczeniem na dzieci pozostające na utrzymaniu a hiszpańskim świadczeniem nieskładkowym dla osób niepełnosprawnych.

23 W tych okolicznościach Sozialgericht Nürnberg postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy wykładni art. 77 ust. 2 lit. b) ppkt i) rozporządzenia […] nr 1408/71 należy dokonywać w taki sposób, że zasiłki rodzinne dla osób pobierających świadczenia emerytalne, z tytułu inwalidztwa, z tytułu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej zgodnie z ustawodawstwem kilku państw członkowskich (tzw. podwójni albo wielokrotni emeryci lub renciści), których roszczenie o rentę lub emeryturę należne jest na podstawie ustawodawstwa dawnego państwa zatrudnienia (tzw. wewnątrzkrajowe roszczenie o rentę lub emeryturę), nie muszą być przyznawane przez dawne państwo zatrudnienia, jeżeli w państwie zamieszkania przewidziane jest wprawdzie porównywalne wyższe świadczenie, lecz nie da się go pogodzić z innym świadczeniem, na które zdecydował się zainteresowany w związku z możliwością dokonania wyboru?

2) Czy wykładni art. 78 ust. 2 lit. b) ppkt i) rozporządzenia […] nr 1408/71 należy dokonywać w taki sposób, że zasiłki rodzinne dla sierot po zmarłym pracowniku lub po prowadzącym działalność gospodarczą, który podlegał ustawodawstwu kilku państw członkowskich, w przypadku których [potencjalne] roszczenie o zasiłek dla sierot należne jest na podstawie ustawodawstwa dawnego państwa zatrudnienia (potencjalne wewnątrzkrajowe roszczenie o rentę lub emeryturę), nie muszą być przyznawane przez dawne państwo zatrudnienia, jeżeli w państwie zamieszkania przewidziane jest wprawdzie porównywalne wyższe świadczenie, lecz nie da się go pogodzić z innym świadczeniem, na które zdecydował się zainteresowany w związku z możliwością dokonania wyboru?

3) Czy ma to także zastosowanie do świadczenia na podstawie art. 77 lub art. 78 rozporządzenia […] nr 1408/71, którego przyznanie z zasady przewidziane jest w państwie zamieszkania dzieci, jednak odnośnie [do] tego świadczenia nie ma możliwości wyboru?".

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie dwóch pierwszych pytań prejudycjalnych

24 W drodze dwóch pierwszych pytań, które należy zbadać łącznie, sąd krajowy zmierza zasadniczo do ustalenia, czy art. 77 ust. 2 lit. b) ppkt i) rozporządzenia nr 1408/71 i art. 78 ust. 2 lit. b) ppkt i) tego rozporządzenia należy interpretować w ten sposób, że osoby uprawnione do emerytury lub renty inwalidzkiej tudzież sieroty po zmarłym pracowniku podlegające ustawodawstwom kilku państw członkowskich, których prawa do emerytury, podobnie jak prawa sierot, mają za podstawę wyłącznie ustawodawstwo byłego państwa członkowskiego miejsca zatrudnienia, mają prawo domagać się właściwych władz tego państwa zasiłków rodzinnych przewidzianych w tym ustawodawstwie na rzecz niepełnosprawnych dzieci, nawet jeżeli nie zwróciły

się w państwie członkowskim miejsca zamieszkania o przyznanie porównywalnych zasiłków w wyższej kwocie przewidzianych w ustawodawstwie tego ostatniego państwa, z tego powodu że dokonały wyboru innego świadczenia dla osób niepełnosprawnych, którego nie da się pogodzić z tymi zasiłkami.

25 Pytania te zostały przedstawione ramach spraw, w których jak wynika z pkt 18 niniejszego wyroku, emeryci i sierota, których sprawy te dotyczą (zwani dalej „zainteresowanymi") zdecydowali się pobierać od właściwych instytucji w państwie członkowskim ich miejsca zamieszkania świadczenie nieskładkowe dla osób niepełnosprawnych, którego wypłata wyklucza na podstawie przepisów wewnętrznych tego państwa przyznanie świadczeń przewidzianych na rzecz dzieci pozostających na utrzymaniu, również wtedy gdy dzieci te są niepełnosprawne.

26 W takich okolicznościach właściwe instytucje byłego państwa członkowskiego miejsca zatrudnienia uważają, iż z art. 77 ust. 2 lit. b) ppkt i) rozporządzenia nr 1408/71 i art. 78 ust. 2 lit. b) ppkt i) tego rozporządzenia wynika, że tylko państwo członkowskie miejsca zamieszkania ma obowiązek przyznania zainteresowanym zasiłków rodzinnych, ponieważ zgodnie z tymi przepisami prawo do takich zasiłków „przysługuje" tam na podstawie ustawodawstwa tego państwa członkowskiego z uwagi na spełnienie wszystkich przesłanek prawnych przyznania tych zasiłków, nawet jeżeli zainteresowani zdecydowali się nie ubiegać o te zasiłki.

27 Rząd hiszpański sprecyzował co prawda w swoich uwagach na piśmie, że hiszpańskie świadczenie nieskładkowe dla osób niepełnosprawnych wymienione w postanowieniu odsyłającym zostało przewidziane nie w ustawie 13/1982, ale w dekrecie ustawodawczym nr 1/1994, niemniej jednak przyznał on również, iż to sprecyzowanie nie ma wpływu na znaczenie dla sprawy przedstawionych pytań, ponieważ w każdym wypadku, bez względu na charakter świadczenia wybranego przez zainteresowanych w Hiszpanii, świadczenia te, jak wynika z pkt 17 niniejszego wyroku, są nie do

pogodzenia z hiszpańskim świadczeniem na dzieci pozostające na utrzymaniu przewidzianym w tymże dekrecie ustawodawczym na rzecz dzieci niepełnosprawnych.

28 W niniejszym przypadku należy tytułem wstępu sprawdzić, czy – jak założył sąd krajowy – przynajmniej jedno ze świadczeń socjalnych, których dotyczy sprawa przed nim jest objęte zakresem art. 77 i 78 rozporządzenia nr 1408/71. Gdyby bowiem okazało się, że tak nie jest, to przedstawione przez wspomniany sąd pytania dotyczące wykładni tych przepisów nie miałyby znaczenia dla sprawy.

W przedmiocie świadczeń objętych zakresem art. 77 i 78 rozporządzenia nr 1408/71

29 Zgodnie z art. 77 ust. 1 i art. 78 ust. 1 rozporządzenia nr 1408/71 „świadczeniami" objętymi ich zakresem są „zasiłki rodzinne" i ewentualnie uzupełniające lub specjalne zasiłki dla sierot.

30 Zgodnie z art. 1 lit. u) ppkt ii) tego rozporządzenia określenie „zasiłki rodzinne" oznacza dla celów stosowania rozporządzenia okresowe świadczenia pieniężne przyznawane wyłącznie w zależności od liczby oraz ewentualnie od wieku członków rodziny.

31 Wynika z tego, że „zasiłki rodzinne", których wypłacanie przewidziane zostało w rzeczonych art. 77 i 78, obejmują wyłącznie świadczenia odpowiadające powyższej definicji, a nie obejmują żadnych innych świadczeń rodzinnych na dzieci pozostające na utrzymaniu (zob. podobnie wyroki: z dnia 27 września 1988 r. w sprawie 313/86 Lenoir, Rec. s. 5391, pkt 10, 11; z dnia 20 marca 2001 r. w sprawie C-33/99 Fahmi

i Esmoris Cerdeiro-Pinedo Amado, Rec. s. I-2415, pkt 33–35; a także z dnia 31 maja 2001 r. w sprawie C-43/99 Leclere et Deaconescu, Rec. s. I-4265, pkt 41, 42).

32 W niniejszym przypadku należy najpierw zauważyć, że hiszpańskie świadczenie nieskładkowe dla osób niepełnosprawnych, na które zdecydowali się zainteresowani w państwie członkowskim ich miejsca zamieszkania, niezależnie od tego, czy stanowi „nieskładkową rentę inwalidzką" na podstawie dekretu ustawodawczego nr 1/1994, czy „pomoc szczególną" na podstawie ustawy 13/1982, figuruje w załączniku II do rozporządzenia nr 1408/71, który wymienia w sekcji H specjalne świadczenia o charakterze nieskładkowym, które są, w oparciu o art. 10a tego rozporządzenia, wyłączone z zakresu stosowania jego tytułu III. Poza sporem jest, że świadczenie to jest specjalnym świadczeniem o charakterze nieskładkowym. W konsekwencji wspomniane świadczenie nie jest objęte zakresem pojęcia „zasiłków rodzinnych" w rozumieniu art. 1 lit. u) ppkt ii) rozporządzenia i nie stanowi „świadczenia" objętego zakresem art. 77 i 78 rozporządzenia.

33 Poza sporem jest również, iż niemieckie świadczenia na dzieci pozostające na utrzymaniu przewidziane na rzecz osób niepełnosprawnych w byłym państwie członkowskim miejsca zatrudnienia pracowników, których dotyczy sprawa, które to świadczenia zostały wymienione w oświadczeniu złożonym przez Republikę Federalną Niemiec na podstawie art. 5 rozporządzenia nr 1408/71 jako świadczenia objęte zakresem art. 77 i 78 tego rozporządzenia, stanowią „zasiłki rodzinne" w rozumieniu wspomnianego art. 1 lit. u) ppkt ii).

34 Jednakże Komisja Europejska, podobnie jak co do zasady F. Barrera Castro podnosi, że wbrew temu, co założył sąd krajowy w swoich pytaniach, hiszpańskie świadczenie na dzieci pozostające na utrzymaniu wypłacane na rzecz rodziców dzieci niepełnosprawnych na podstawie dekretu ustawodawczego nr 1/1994 nie jest objęte zakresem wspomnianych art. 77 i 78. Nie można bowiem uznać, że świadczenie to jest przyznawane wyłącznie w zależności od liczby i ewentualnie wieku członków rodziny, ponieważ znaczenie w tym względzie mają również kryteria uzupełniające lub mające inny charakter – a mianowicie niepełnosprawność i jej stopień. Analiza ta ma, zdaniem Komisji, znajdować potwierdzenie w niemożności pogodzenia wspomnianego

świadczenia ze świadczeniem przewidzianym w ustawie 13/1982. Taką niemożność pogodzenia można bowiem wyjaśnić jedynie w ten sposób, że ustawodawca hiszpański uznał, iż te dwa świadczenia są podobne lub że co najmniej realizują ten sam cel.

35 Należy jednak stwierdzić, że w oświadczeniu złożonym na podstawie art. 5 rozporządzenia nr 1408/71 Królestwo Hiszpanii wskazało wyraźnie, że hiszpańskie świadczenia na dzieci pozostające na utrzymaniu oraz świadczenia na rzecz sierot przewidziane w dekrecie ustawodawczym 1/1994 są świadczeniami objętymi zakresem odpowiednio art. 77 i 78 wspomnianego rozporządzenia.

36 Jak orzekł już Trybunał, o ile okoliczność, że określone świadczenia na dzieci pozostających na utrzymaniu emerytów lub rencistów przyznane na podstawie ustawy lub innych uregulowań krajowych nie zostały wymienione w oświadczeniu, o którym mowa w art. 5 rozporządzenia nr 1408/71, nie może sama w sobie decydować o tym, że te świadczenia nie są świadczeniami objętymi zakresem art. 77 i 78 tego rozporządzenia, o tyle należy uznać, że jeżeli takie świadczenia zostały wymienione we wspomnianym oświadczeniu, to są one świadczeniami objętymi zakresem tych przepisów (zob. podobnie wyrok z dnia 11 czerwca 1991 r. w sprawie C-251/89 Athanasopoulos i in., Rec. s. I-2797, pkt 28).

37 Wynika z tego, że na wzór niemieckich świadczeń na dzieci pozostające na utrzymaniu przewidzianych w byłym państwie członkowskim miejsca zatrudnienia zainteresowanych hiszpańskie świadczenia na dzieci pozostające na utrzymaniu przewidziane w dekrecie ustawodawczym nr 1/1994 w państwie członkowskim ich miejsca zamieszkania są „zasiłkami rodzinnymi" w rozumieniu art. 1 lit. u) ppkt ii) rozporządzenia nr 1408/71 i w konsekwencji „świadczeniami" objętymi zakresem art. 77 i 78 tego rozporządzenia.

38 W tych okolicznościach należy, zgodnie z wnioskiem sądu krajowego, zbadać, czy właściwe instytucje byłego państwa członkowskiego miejsca zatrudnienia mają prawo odmowy wypłacenia zainteresowanym zasiłków rodzinnych, do których mają oni prawo wyłącznie w oparciu o przepisy krajowe tego państwa członkowskiego, z tego powodu, że zgodnie z art. 77 ust. 2 lit. b) ppkt i) rozporządzenia nr 1408/71 i art. 78 ust. 2 lit. b) ppkt i) tego rozporządzenia ich nowe państwo członkowskie miejsca zamieszkania ma wyłączną właściwość do dokonania wypłaty tych zasiłków, ponieważ rzeczeni zainteresowani opuścili byłe państwo członkowskie miejsca zatrudnienia w celu powrotu do państwa członkowskiego ich pochodzenia.

W przedmiocie państwa członkowskiego właściwego do wypłaty zasiłków rodzinnych

39 W tym względzie należy przypomnieć, że zgodnie z art. 77 ust. 2 lit. b) ppkt i) rozporządzenia nr 1408/71 i art. 78 ust. 2 lit. b) ppkt i) tego rozporządzenia jeżeli emeryt lub rencista tudzież zmarły pracownik podlegał ustawodawstwom kilku państw członkowskich, zasiłki rodzinne są przyznawane w oparciu o ustawodawstwo tego państwa członkowskiego, na którego terytorium zamieszkuje emeryt, rencista lub sierota po zmarłym pracowniku. Z tych przepisów rozporządzenia nr 1408/71 wynika więc, że państwo członkowskie miejsca zatrudnienia ma wyłączną właściwość do przyznania rozpatrywanych zasiłków rodzinnych (zob. podobnie wyrok z dnia 27 lutego 1997 r. w sprawie C-59/95 Bastos Moriana i in., Rec. s. I-1071, pkt 15–18).

40 Jednakże z samego brzmienia wspomnianych przepisów rozporządzenia nr 1408/71 wynika, że jedynie gdy prawo do zasiłków rodzinnych „przysługuje" na podstawie ustawodawstwa państwa członkowskiego miejsca zamieszkania, państwo to jest państwem właściwym zgodnie z rozporządzeniem nr 1408/71.

41 Ocena tego ostatniego warunku, stanowiąca kwestię z zakresu prawa wewnętrznego, należy do kompetencji sądu krajowego (zob. wyrok z dnia 24 września 2002 r. w sprawie C-471/99 Martínez Domínguez i in., Rec. s. I-7835, pkt 25).

42 Jednakże w niniejszej sprawie sąd krajowy zmierza właśnie do ustalenia zakresu pojęcia „przysługiwania" w rozumieniu art. 77 ust. 2 lit. b) ppkt i) rozporządzenia nr 1408/71 i art. 78 ust. 2 lit. b) ppkt i) tego rozporządzenia. W istocie sąd ten pragnie ustalić, czy prawo do zasiłków rodzinnych przewidziane w państwie członkowskim miejsca zamieszkania można uważać za „przysługujące" w rozumieniu tych przepisów, jeżeli prawo to jest wyłączone jedynie z powodu zdecydowania się przez zainteresowanych na skorzystanie z innego świadczenia, którego nie da się pogodzić ze wspomnianymi zasiłkami rodzinnymi, przy czym zainteresowani skorzystali w tym względzie z możliwości wyboru przewidzianej w prawie wewnętrznym. Takie pytanie dotyczące wykładni przepisu prawa Unii w sposób oczywisty należy do zakresu wyłącznej właściwości Trybunału.

43 W tym względzie z orzecznictwa Trybunału wynika, że aby móc uznać zasiłki rodzinne za „przysługujące" na podstawie ustawodawstwa państwa członkowskiego, prawo tego państwa musi uznawać uprawnienie do wypłaty świadczeń na rzecz członka rodziny, który pracuje lub pracował w tym państwie, w związku z czym świadczenia te będą należne na podstawie tego właśnie ustawodawstwa (zob. analogicznie wyroki: z dnia 20 kwietnia 1978 r. w sprawie 134/77 Ragazzoni, 134/77, Rec. s. 963, pkt 8; z dnia 13 listopada 1984 r. w sprawie 191/83 Salzano, Rec. s. 3741, pkt 7).

44 Jednakże, zgodnie z równie utrwalonym orzecznictwem Trybunału, w celu uznania takiego prawa jest konieczne, by zainteresowana osoba spełniła wszystkie warunki, zarówno formalne, jak i materialne, wymagane przez prawo krajowe tego państwa, aby móc korzystać z tego prawa, wśród których może znajdować się ewentualnie warunek uprzedniego złożenia wniosku celem wypłaty takich świadczeń (zob. analogicznie ww. wyroki: w sprawie Ragazzoni, pkt 8, 9; w sprawie Salzano, pkt 7, 10; wyroki: z dnia 23 kwietnia 1986 r. w sprawie 153/84 Ferraioli, Rec. s. 1401, pkt 14; z dnia 4 lipca 1990 r. w sprawie C-117/89 Kracht, Rec. s. I-2781, pkt 11; z dnia 9 grudnia 1992 r. w sprawie C-119/91 McMenamin, Rec. s. I-6393, pkt 26).

45 Wynika z tego, że jeżeli – tak jak w sprawach rozpatrywanych przez sąd krajowy – zainteresowani nie mogą ubiegać się o zasiłki rodzinne przewidziane w przepisach krajowych państwa członkowskiego miejsca zamieszkania z tego powodu, że zdecydowali się wybrać inne świadczenie, którego przyznanie wyklucza zapłatę wspomnianych zasiłków, to prawa do tych zasiłków – jak utrzymuje rząd hiszpański i z czym zgadza się również rząd niemiecki – nie można uważać za „przysługujące" w tym państwie w rozumieniu art. 77 ust. 2 lit. b) ppkt i) rozporządzenia nr 1408/71 i art. 78 ust. 2 lit. b) ppkt i) tego rozporządzenia, zainteresowani nie spełniają bowiem wszystkich formalnych i materialnych warunków przyznania wspomnianych zasiłków.

46 W takich okolicznościach wynikająca ze wspomnianych przepisów rozporządzenia nr 1408/71 reguła, zgodnie z którą państwu członkowskiemu miejsca zamieszkania zainteresowanych przysługuje wyłączna właściwość w kwestii przyznania zasiłków rodzinnych emerytom lub rencistom czy też sierotom po zmarłym pracowniku podlegającym ustawodawstwom kilku państw członkowskich, nie znajduje zatem zastosowania.

47 Rząd niemiecki podniósł jednak, że jeżeli tak jak w sprawach przed sądem krajowym prawo do zasiłków rodzinnych w państwie członkowskim miejsca zamieszkania podlega wykluczeniu tylko z tego powodu, że zainteresowani zdecydowali się wybrać inne świadczenie w tym samym państwie, art. 76 ust. 2 rozporządzenia nr 1408/71 powinien znaleźć zastosowanie w drodze analogii. Na gruncie niniejszego przypadku zastosowanie tego przepisu prowadziłoby do tego, że właściwe instytucje niemieckie mogłyby przyjąć, iż zainteresowani zdecydowali się skorzystać z zasiłków rodzinnych przewidzianych w przepisach hiszpańskich, wykluczając w ten sposób prawo do zasiłków rodzinnych przewidzianych w przepisach niemieckich. Po pierwsze, taka analogia znajdowałaby zastosowanie z uwagi na porównywalność wchodzących w grę interesów, ponieważ dzieci pozostające na utrzymaniu emerytów lub rencistów powinny być traktowane tak samo jak dzieci pozostające na utrzymaniu pracowników. Po drugie, analogia ta znajdowałaby również oparcie w celu i przedmiocie wspomnianego art. 76 ust. 2. Przepis ten ma bowiem na celu nie tylko zapobieganie zbiegowi uprawnień, ale również zapewnienie sprawiedliwego podziału obciążeń pomiędzy państwami członkowskimi. Świadome niezłożenie wniosku mającego na celu uzyskanie świadczeń rodzinnych nie powinno więc prowadzić do przejścia obowiązku ich

przyznania z zasadniczo właściwego w tym względzie państwa członkowskiego na państwo członkowskie, którego właściwość ma jedynie charakter uzupełniający.

48 Z argumentacją tą nie sposób jednak się zgodzić.

49 Prawdą jest, że po okresie, w trakcie którego wystąpiły właściwe okoliczności w sprawach zakończonych wyrokami przywołanymi w pkt 43 i 44 niniejszego wyroku, art. 76 rozporządzenia nr 1408/71, na którym w ówczesnym brzmieniu opierały się te wyroki, został zmieniony rozporządzeniem Rady (EWG) nr 3427/89 z dnia 30 października 1989 r. (Dz.U. L 331, s. 1) celem dodania nowego ustępu 2, pozwalającego państwu członkowskiemu miejsca zatrudnienia na zawieszenie prawa do świadczeń rodzinnych, jeśli wniosek o wypłatę tych świadczeń nie został złożony w państwie członkowskim miejsca zamieszkania, i w konsekwencji państwo to żadnych świadczeń nie wypłacało.

50 Jednakże okoliczność ta nie powoduje utraty przez wspomniane orzecznictwo użyteczności dla celów wykładni art. 77 i 78 rozporządzenia nr 1408/71. W istocie w odróżnieniu od dawnej wersji art. 76 rozporządzenia nr 1408/71, która dotyczy przypadku zbiegu praw do świadczeń rodzinnych, gdy takie świadczenia są należne z tytułu wykonywania działalności zawodowej w państwie członkowskim miejsca zamieszkania członków rodziny i na podstawie ustawodawstwa innego państwa członkowskiego, wspomniane art. 77 i 78 dotyczące praw do zasiłków rodzinnych, które przysługują emerytom i rencistom, a także sierotom po zmarłych pracownikach, nie zostały uzupełnione rozporządzeniem nr 3427/89, które jednak pod różnymi względami wprowadziło zmiany do obowiązującej wówczas wersji przepisów rozporządzenia nr 1408/71 dotyczących przyznawania świadczeń rodzinnych (zob. podobnie wyrok z dnia 14 października 2010 r. w sprawie C-16/09 Schwemmer, Zb.Orz. s. I-9717, pkt 57).

51 Ponadto i przede wszystkim uregulowania Unii w obszarze koordynacji krajowych systemów prawnych w zakresie zabezpieczenia społecznego, biorąc pod uwagę w szczególności cele przyświecające tym uregulowaniom, nie mogą bowiem, poza

wyraźnym wyjątkiem zgodnym z tymi celami, być stosowane w taki sposób, by pracownik lub jego następcy prawni byli pozbawieni prawa do świadczeń przyznawanych wyłącznie w oparciu o ustawodawstwo państwa członkowskiego tylko na podstawie okresów ubezpieczenia odbytych zgodnie z tym ustawodawstwem (zob. podobnie w szczególności wyroki: z dnia 5 lipca 1967 r. w sprawie 9/67 Colditz, Rec. s. 297, 304; z dnia 6 marca 1979 r. w sprawie 100/78 Rossi, Rec. s. 831, pkt 14; ww. wyrok w sprawie Schwemmer, pkt 58 i przytoczone tam orzecznictwo; a także wyrok z dnia 30 czerwca 2011 r. w sprawie C-388/09 da Silva Martins, Zb.Orz. s. I-5737, pkt 75).

52 Tak więc Trybunał orzekł już w odniesieniu do art. 77 ust. 2 lit. b) ppkt i) rozporządzenia nr 1408/71 i art. 78 ust. 2 lit. b) ppkt i) tego rozporządzenia, że przepisów tych nie można interpretować w taki sposób, że poprzez zastąpienie świadczeń nabytych uprzednio wyłącznie na podstawie ustawodawstwa innego państwa członkowskiego świadczeniami dostępnymi w państwie członkowskim nowego miejsca zamieszkania pracownik lub sierota po zmarłym pracowniku zostaną pozbawieni bardziej korzystnych świadczeń (zob. podobnie w szczególności wyroki: z dnia 12 czerwca 1980 r. w sprawie 733/79 Laterza, Rec. s. 1915, pkt 9, 10; z dnia 9 lipca 1980 r. w sprawie 807/79 Gravina, Rec. s. 2205, pkt 8; z dnia 24 listopada 1983 r. w sprawie 320/82 D'Amario, Rec. s. 3811, pkt 5; z dnia 14 grudnia 1988 r. w sprawie 269/87 Ventura, Rec. s. 6411, pkt 14; ww. wyrok w sprawie Bastos Moriana i in., pkt 16).

53 W sprawach przed sądem krajowym jest bezsprzeczne, jak wynika z samego brzmienia pytań przedstawionych przez ten sąd, iż każdemu z zainteresowanych przysługiwało w Niemczech prawo do emerytury lub renty nabyte wyłącznie na podstawie ustawodawstwa niemieckiego w oparciu o okresy ubezpieczenia odbyte w tymże państwie członkowskim.

54 W tych okolicznościach art. 77 i 78 rozporządzenia nr 1408/71 nie można interpretować w ten sposób, że byłe państwo członkowskie miejsca zatrudnienia może odmówić wypłaty na rzecz zainteresowanych zasiłków rodzinnych dostępnych wyłącznie na podstawie ustawodawstwa tego państwa tylko z tego powodu, że zainteresowani mogli ubiegać się o zasiłki rodzinne w wyższej kwocie w państwie członkowskim ich miejsca zamieszkania.

55 W konsekwencji z tego względu, że w sprawach przed sądem krajowym jest bezsprzeczne, jak wynika z pkt 39–46 niniejszego wyroku, iż prawo do zasiłków rodzinnych nie „przysługuje" zainteresowanym na podstawie ustawodawstwa państwa członkowskiego miejsca zamieszkania, na właściwych instytucjach byłego państwa członkowskiego miejsca zatrudnienia, w którym prawo do takich zasiłków rodzinnych zostało nabyte wyłącznie w oparciu o ustawodawstwo tego państwa, ciąży obowiązek wypłaty całej kwoty tych zasiłków zgodnie z warunkami i ograniczeniami ustanowionymi w tym ustawodawstwie (zob. podobnie wyrok z dnia 7 maja 1998 r. w sprawie C-113/96 Gómez Rodríguez, Rec. s. I-2461, pkt 32; ww. wyrok w sprawie Martínez Domínguez i in., pkt 21, 22).

56 Mając na uwadze powyższe, na dwa pierwsze pytania należy odpowiedzieć, że art. 77 ust. 2 lit. b) ppkt i) rozporządzenia nr 1408/71 i art. 78 ust. 2 lit. b) ppkt ii) tego rozporządzenia trzeba interpretować w ten sposób, że osoby uprawnione do emerytury lub renty inwalidzkiej tudzież sieroty po zmarłym pracowniku podlegające ustawodawstwom kilku państw członkowskich, których prawa do emerytury lub renty, podobnie jak prawa sierot, mają jednak za podstawę wyłącznie ustawodawstwo byłego państwa członkowskiego miejsca zatrudnienia, mają prawo domagać się od właściwych organów tego państwa całości zasiłków rodzinnych przewidzianych w tym ustawodawstwie na rzecz niepełnosprawnych dzieci, nawet jeżeli nie zwróciły się w państwie członkowskim miejsca zamieszkania o przyznanie porównywalnych zasiłków w wyższej kwocie przewidzianych w ustawodawstwie tego ostatniego państwa z tego powodu, że dokonały wyboru innego świadczenia dla osób niepełnosprawnych, którego nie da się pogodzić z tymi zasiłkami, w sytuacji gdy prawo do zasiłków rodzinnych w byłym państwie członkowskim miejsca zatrudnienia zostało nabyte wyłącznie w oparciu o ustawodawstwo tego państwa członkowskiego.

W przedmiocie pytania trzeciego

‚Gdy zainteresowani nie mogą na podstawie ustawodawstwa państwa członkowskiego miejsca zamieszkania zdecydować się na wypłatę zasiłków rodzinnych w tym państwie na przykład z tego powodu, że dzieci, których to dotyczy, nie można już

uważać za pozostające na utrzymaniu rodziców, odpowiedź udzielona przez Trybunał w punkcie poprzednim ze względów przedstawionych w pkt 39–46 niniejszego wyroku znajduje zastosowanie mutatis mutandis.

58 W istocie również w takiej sytuacji prawa do zasiłków rodzinnych nie można uważać za „przysługujące" w rozumieniu art. 77 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 1408/71 i art. 78 ust. 2 lit. a) tego rozporządzenia w państwie członkowskim miejsca zamieszkania, ponieważ sam sąd krajowy stwierdza, że w takiej sytuacji przewidziane w prawie krajowym warunki materialne przyznania wspomnianych zasiłków nie zostałyby spełnione i w efekcie świadczenia te nie byłyby należne.

59 Na pytanie trzecie należy zatem odpowiedzieć, że wymaga ono udzielenia takiej samej odpowiedzi jak dwa pierwsze pytania, jeżeli zainteresowani nie mogą na podstawie ustawodawstwa państwa członkowskiego miejsca zamieszkania zdecydować się na wypłatę zasiłków rodzinnych w tym państwie.

W przedmiocie kosztów

60 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem; do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (druga izba) orzeka, co następuje:

1) **Artykuł 77 ust. 2 lit. b) ppkt i) i art. 78 ust. 2 lit. b) ppkt i) rozporządzenia Rady (EWG) nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych i ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie, w brzmieniu zmienionym i uaktualnionym rozporządzeniem Rady (WE) nr 118/97 z dnia 2 grudnia 1996 r., zmienionym rozporządzeniem (WE) nr 1992/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r., należy interpretować w ten sposób, że osoby uprawnione do emerytury lub renty inwalidzkiej tudzież sieroty po zmarłym pracowniku podlegające ustawodawstwom kilku państw członkowskich, których prawa do emerytury lub renty, podobnie jak prawa sierot, mają jednak za podstawę wyłącznie ustawodawstwo byłego państwa członkowskiego miejsca zatrudnienia, mają prawo domagać się od właściwych organów tego państwa całości zasiłków rodzinnych przewidzianych w tym ustawodawstwie na rzecz niepełnosprawnych dzieci, nawet jeżeli nie zwróciły się w państwie członkowskim miejsca zamieszkania o przyznanie porównywalnych zasiłków w wyższej kwocie przewidzianych w ustawodawstwie tego ostatniego państwa z tego powodu, że dokonały wyboru innego świadczenia dla osób niepełnosprawnych, którego nie da się pogodzić z tymi zasiłkami, w sytuacji gdy prawo do zasiłków rodzinnych w byłym państwie członkowskim miejsca zatrudnienia zostało nabyte wyłącznie w oparciu o ustawodawstwo tego państwa członkowskiego.**

2) **Odpowiedź na pytanie trzecie jest taka sama jak na dwa pierwsze pytania, jeżeli zainteresowani nie mogą na podstawie ustawodawstwa państwa członkowskiego miejsca zamieszkania zdecydować się na wypłatę zasiłków rodzinnych w tym państwie.**

Podpisy